

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет культури і мистецтв**

Кафедра образотворчого мистецтва і дизайну

**ВТІЛЕННЯ ТВОРЧОГО ЗАДУМУ В НАТЮРМОРТІ ЗАСОБАМИ
ОЛІЙНОГО ЖИВОПІСУ**

**Кваліфікаційна робота (проект)
Пояснювальна записка**
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконав: студент 16-421 групи
Спеціальності 023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація
Спеціалізація: художня культура, декоративне
мистецтво
Освітньо-професійної (наукової) програми
Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація
Куц Ольга Сергіївна

Керівник кандидат педагогічних наук, доцент
Ракович В.В.

Рецензент член Національної спілки художників
України, засновник Музею сучасного мистецтва
у Херсоні, засновник Херсонського обласного
благодійного фонду ім. Поліни Райко
Машницький В.В.

Херсон – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Натюрморт в техніці олійного живопису	5
1.1. Становлення натюрморту як жанру живопису.....	5
1.2. Основи олійного живопису.....	12
РОЗДІЛ 2. Особливості створення натюрморту в техніці олійного живопису	16
2.1. Засоби виразності у мистецтві натюрморту	16
2.2. Етапи виконання натюрморту в техніці олійного живопису.....	18
ВИСНОВКИ	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	23

ВСТУП

Вітчизною натюрморту як самостійного жанру є Голландія. У XVII сторіччі голландські художники створили унікальне підґрунтя для розвитку цього жанру в живописі Європи. За допомогою натюрморту художники передавали те, чим жило суспільство свого часу. Спочатку це були релігійні мотиви про швидкоплинність життя та неминучість смерті і кожен предмет зображений на полотні, був символом наповненим власним сенсом. Згодом натюрморт став інструментом, який ствердив естетичну цінність буденних речей та перейшов до розряду визнаних жанрів живопису. Так, у минулі часи складно було уявити собі палаци, садиби, будинки аристократів без прикрашених полотнами стін, які передавали рівень достатку їх власників. Зображення розкішних букетів, екзотичних фруктів, дичини, предметів побуту тощо, були свідченням відповідного стилю та рівня життя господарів.

На сьогодні натюрморт залишається невід'ємною частиною декорування інтер'єрів. Цей жанр допомагає зберегти у пам'яті людини її улюблені предмети, сприяє відчуттю комфорту та створює ефект застиглому часу. Окрім цього, актуальність заявленої теми полягає в значенні натюрморту для становлення майбутніх художників. Адже школа живопису натюрморту завжди була та залишається певною лабораторією для творчих експериментів, в якій максимально розвиваються фахові вміння, пластичні та колірні можливості та проявляється специфіка мислення художника. Відповідно викладеному, темою кваліфікаційної роботи обрано «Втілення творчого задуму в натюрморті засобами олійного живопису».

Мета: створення натюрморту засобами олійного живопису.

Виходячи з мети даного дослідження були поставлені такі завдання :

1. Проаналізувати літературу з проблематики кваліфікаційної роботи.
2. Розглянути особливості становлення натюрморту як жанру живопису.

3. Викласти основні аспекти техніки олійного живопису.
4. Розкрити засоби виразності в мистецтві натюрморту.
5. Висвітлити етапи виконання натюрморту в техніці олійного живопису.

Об'єктом дослідження: процес виконання творчої роботи в техніці олійного живопису.

Предмет дослідження: специфіка виконання натюрморту в техніці олійного живопису.

Методи дослідження: аналізу – для розгляду техніки олійного живопису, історичний – при розгляді історичного розвитку жанру «натюрморт», метод синтезу – поєднання засобів виразності та техніки живопису олійними фарбами при створенні натюрморту, технічний метод – живопис олійними фарбами.

Структура роботи: структура пояснювальної записки роботи складається зі вступу, двох розділів, чотирьох підрозділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

НАТЮРМОРТ В ТЕХНІЦІ ОЛІЙНОГО ЖИВОПІСУ

1.1. Становлення натюрморту як жанру живопису

Натюрморт як жанр живопису виник у Голландії початку 18 століття. Відомі голландські натюрморти сповнені тепла сімейного вогнища, простого побуту, адже художники поетизували у своїх творах найпростіші речі, насолоджуючись їх красою. Хтось віддавав перевагу камерним натюрмортам, а хтось – монументальним полотнам.

Натюрморт, жанр образотворчого мистецтва (головним чином станкового живопису), який присвячено зображенню речей, розміщених в єдиному середовищі і організованих у групу. У буквальному перекладі «натюрморт» – слово французьке означає «мертва натура» [9].

Найпоширенішим і популярним натюрморт був у мистецтві Голландії 18-19 століть, де він досяг свого апогею в творчості таких художників, як П. Клаас, Г. Віллем, В. Хеда, Ф. та Ф. Снейдерс. Їх твори зберігаються у найбільших музеях світу. А творили вони під впливом мистецтва епохи Відродження. Улюбленими мотивами зображення у голландських художників були сніданки з невеликим набором предметів. Майстерно і витончено передавався матеріал предметів – метал, скло, дерево тощо. Основною технікою роботи були прийоми лесування (багатошарової живопису), які дозволяли домогтися реалістичності у роботі. Так, Франс Снейдерс писав монументальні полотна для просторих залів палацу. Основні теми його натюрмортів-картин прості: рибна, м'ясна, фруктова і овочева. Продуманість композиції у роботах художника поєднується з насиченістю колориту і декоративністю живопису. Це вже не скромні сніданки, які пише Пітер Клаас, а картини створені фантазією і уявою великого майстра.

Уже в 17 столітті зароджувалися головні риси натюрморту як самостійного жанру. Тоді писали картини Рембрант, Франциско Сурбаран та інші. Живописців єднала одна мета: розкрити гармонію предметного світу у взаємодії зі світом людської душі, краса форм і матеріалу речей. Окреслені в практиці художньої діяльності завдання жанру натюрморту існують дотепер, але їх творчі рішення не повторюють минулого досвіду, а здійснюються новими засобами згідно вимог часу.

Великий внесок у розвиток натюрморту зробив француз, художник 18 століття Жан Батист Шарден, який увійшов до історії, перш за все, як майстер побутової жанрової картини. В натюрмортах він зображує предмети скромного домашнього вжитку, привносячи в них велику натхненність і простоту композиції. Чудовими зразками такого типу натюрморту є – Мідний бак, а також – Натюрморт з коробкою, трубкою і глечиком. Розвиваючи принципи реалістичного мистецтва, Шарден, разом з тонким колористичним баченням природи, додав до натюрморту свою особливу натхненність.

З середини 19 століття великий вплив на мистецтво чинив імпресіонізм. Старим академічним традиціям імпресіоністи протиставили своє розуміння живопису. Так, Клод Моне, Огюст Ренуар, Каміль Піссаро та інші художники звернулися у своїй творчості до роботи над природними мотивами. Їх головною турботою було відтворення на картині швидко мінливого стану природи, а сам предмет зображення з його об'єктивними властивостями втратив колишнє значення. Художники захоплені ідеєю кольору і світла передавали не власні властивості предмета, а гру світлових та колірних плям на його поверхні. У зв'язку з цим відбулося різке зниження інтересу до змістовної сторони мистецтва із об'єктивною оцінкою дійсності [6, с. 174].

У цей час розквітнув талант видатного художника – Поля Сезанна, який зазнавши сильного впливу імпресіоністів, пізніше прийшов до логічного заперечення їхнього методу. У створюваних ним численних натюрмортах зрілого

періоду, він шукав шляхи і засоби передачі об'єктивних властивостей предмета: форми, матеріалу, об'ємів, колірної гармонії тощо. Метод Сезанна засновано на точному розподілі плановості постановки. Кожен окремий план відбивав конструкцію об'ємів, а кожен мазок повинен був лежати за формою предмета відповідно до кількості відбитих їм променів світла. У цьому – аналітичному підході до натюрморту і криється основна позитивна особливість живопису Поля Сезанна.

Інший підхід у роботі над натюрмортом запропонував співвітчизник Поля Сезанна – Анрі Матісс. Він різко розходився з методом імпресіоністів і багатьох інших художників. Його творча інновація полягає в декоративному, площинному баченні природи та рішучій відмові від зображення об'єму.

На початку 20 століття художня культура Європи перейшла до суб'єктивних пошуків у галузі формальних засобів живопису. Крайнім вираженням цих устремлінь були такі напрямки як кубізм, дадаїзм, супрематизм тощо. До жанру натюрморту зверталися художники різних напрямів і стилів. Вони експериментували з формою, фактурою, простором і кольором. Зображення світу речей захоплювало Петра Кончаловського, Ігоря Машкова, Зінаїду Серебрякову та інших художників, які створили прекрасні натюрморти де розкривають не лише красу речей, а й світ людини з його думками і почуттями. Кожен майстер шукав для вирішення цих завдань власні засоби виразності – здається, що в цих роботах незримо присутня людина [9].

Ім'я Олексія Олексійовича Шовкуненка часто згадуються, коли говорять про українські паростки французького імпресіонізму. У його роботах дуже рухливий колір, за допомогою якого художник жваво передає стан природи. Живопис Олексія Шовкуненка у всьому її діапазоні: натюрморт, пейзаж, портрет – передає глядачеві прекрасне відчуття повноти життя і реалістичності природи. В його мистецтві є щось, що дозволяє говорити про поглиблення реалістичної лінії в українському живописі, в натюрмортах прочитуються ознаки плернерного

живопису з його мінливим, складним переливом півтонів. Про це свідчать такі роботи як: Натюрморт з синім глечиком (рис. 1.1.), Настурції (рис. 1.2.), Натюрморт з фігурою Геракла (рис. 1.3.).

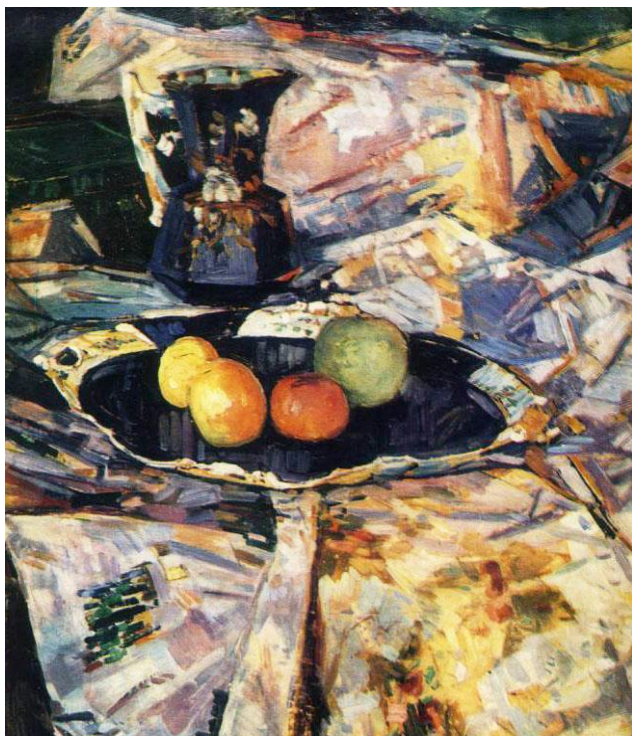

Рис. 1.1. О.О. Шовкуненко. Натюрморт з синім глечиком. 1930 р..

Рис. 1.2. О.О. Шовкуненко. Настурції. 1952 р..

Рис. 1.3. О.О. Шовкуненко. Натюрморт з фігурою Геракла, 1934 р..

Натура в усьому багатстві її проявів завжди залишалася надихаючим початком творчості О. Шовкуненка. Темати його натюрмортів служать природні форми – квіти, фрукти, овочі... усе те, що відображає живий подих життя та його рідної Херсонщини. Він пише їх у різному оточенні і кожного разу знаходить напрочуд цільне та оптимістичне сприйняття світу. Для нього характерним є незвичайне поєднання колірних відтінків, якими він передає красу та ніжність квітів й різні стани освітлення. При цьому зображувані речі не втрачають матеріальності у плані малюнку та форми.

По суті, продовжуючи традиції плерного живопису в натюрморті, запропоновані імпресіоністами, Олексій Шовкуненко був вірним самостійній

оцінці природної форми. Натюрмортам великого вітчизняного художника властива продуманість і оригінальність композиції, різноманітність колориту живописного середовища сприймається завдяки чітко вивіреному центру композиції [11, с. 9-10].

Схоже прагнення розширити межі методу імпресіоністів властиво творам вітчизняного художника Миколи Петровича Глуценка. У своїх кращих картинах він розвиває ідею матеріальності світу речей через соковиті, барвисті декоративні поєднання, широке письмо і виразний колорит. Як наприклад, у Натюрморті з глухарем (рис. 1.4.) або Натюрморті з гіпсовим торсом (рис. 1.5.).

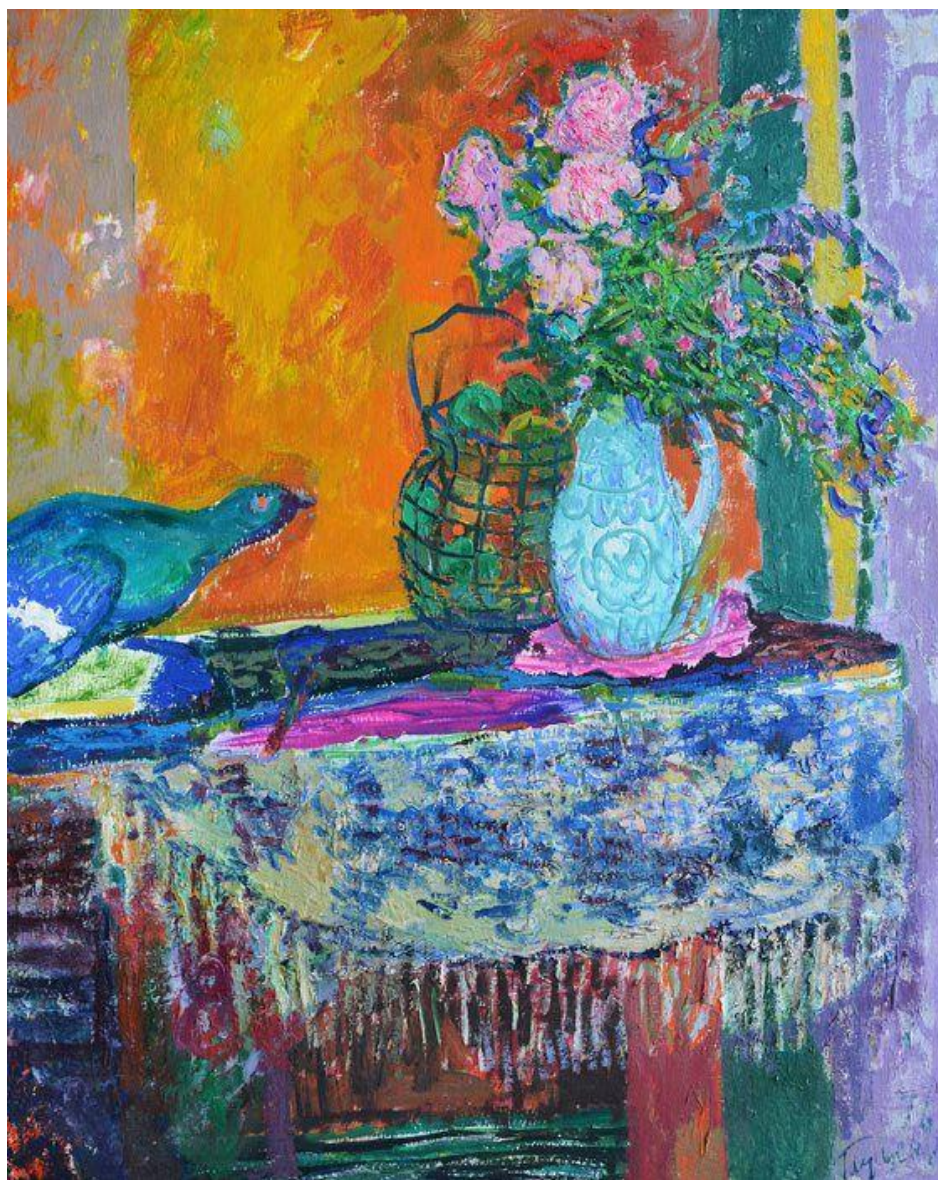

Рис. 1.4. М.П. Глуценко. Натюрморт з глухарем, 1971 р..

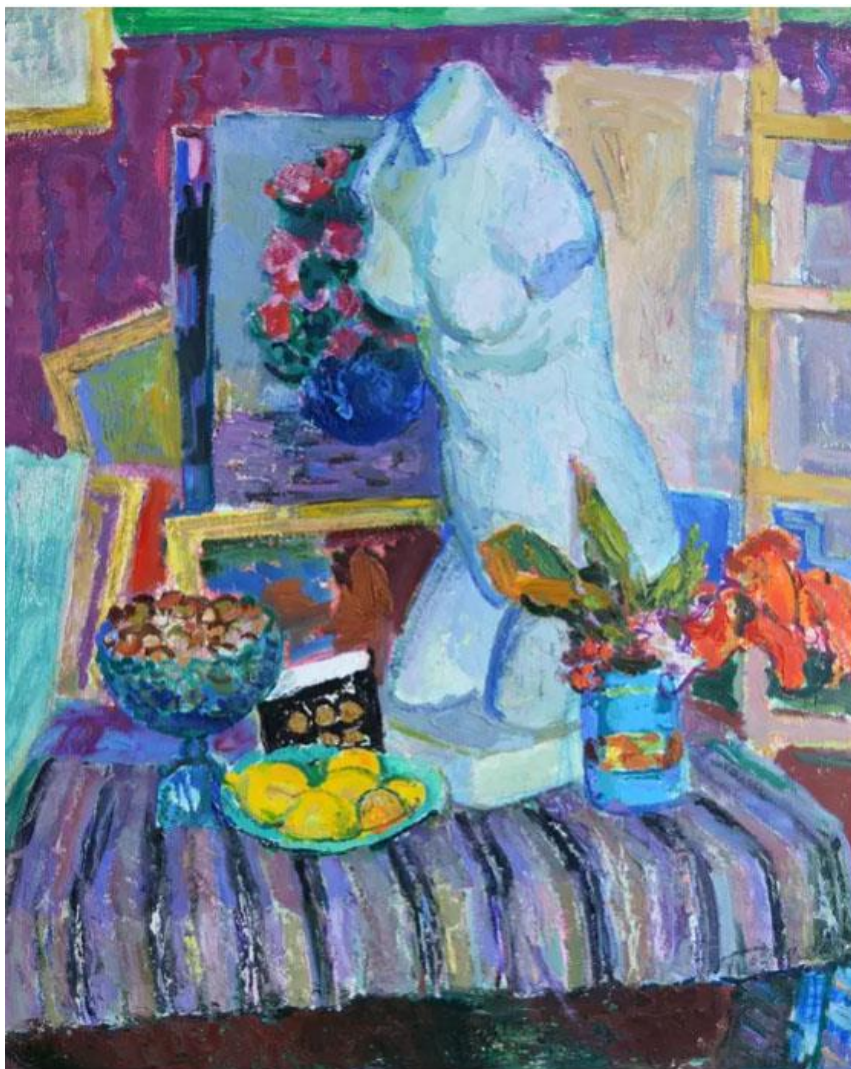

Рис. 1.5. М.П. Глущенко. Натюрморт з гіпсовим торсом, 1970–ті роки.

Підеумовуючи, слід зауважити, що в творчості художників України старшого покоління натюрморт розквітнув як самостійний жанр, який за формою і художнім змістом існує поряд з іншими жанрами образотворчого мистецтва.

. На сьогоднішній день натюрморт поповнюється темами сучасного звучання, інноваційними стильовими пошуками. Характерні риси сучасного життя і досягнення науки знаходять у ньому своє відображення [12]. Протягом довгого часу розвивався натюрморт як жанр образотворчого мистецтва. Не завжди він супроводжував загальний розвиток образотворчого мистецтва. Натюрморт переживав підйоми, а іноді зовсім сходив зі сцени. До теперішнього часу у натюрморті як жанру образотворчого мистецтва сформувалися свої характерні риси і особливості.

Таким чином, як самостійний як жанр натюрморт формувався протягом довгого часу і не завжди був частиною загального процесу розвитку образотворчого мистецтва. В історії мистецтва натюрморту є свої злети і падіння. Можливо не всупереч, а саме завдяки цьому у натюрморті сформувалися свої характерні риси і особливості.

1.2. Основи олійного живопису

Будь-яка технологія це набір певних знань і послідовність дій для досягнення поставленої мети. Відносно олійного живопису технологія – процес виконання з базових матеріалів (полотно, фарби, розчинник) твору живопису.

Почнемо розгляд технології олійного живопису з матеріалів. Фарба складається з двох складових: пігмент (фарбувальний порошок) і сполучна речовина. Пігмент у всіх видах фарб однаковий, відмінності між олією, гуашшю, аквареллю та іншими фарбами в речовині. У олійній фарбі такою речовиною є лляна, горіхова або макова олія. Найпопулярнішим у живописі є лляне масло – фарби в тюбиках виробляють на ньому.

Приблизно з 16 століття, під час роботи художники стали додавати до фарби різні лаки. Це прискорювало процес, рівномірність висихання, робило колірний шар більш міцним та перешкоджало тьмяності. Корисно додавати лак до фарби під час письма і важливо покривати картину захисним шаром лаку, щоб захистити барвистий шар від контакту з киснем. Тому радять покривати роботу лаком через деякий час (навіть аж до року). Сьогодні майстри живопису радять додавати в фарби даммарний лак. Для виправлення вже утвореної тьмяності, сьогодні служить лак ретуш (швидковисихаючий лак з мінімумом смол).

Усі олійні фарби за походженням діляться на мінеральні та органічні. Причому в мінеральних фарбах барвником є безпосередньо колірний порошок

(пігмент), а в органічних барвник розчинний маслом (їм забарвлюється нейтральний білий порошок).

Також олійні фарби розрізняють за кольором і прозорості. У цьому випадку розрізняють усі відомі тони кольору на три види прозорості:

- корпусні фарби (повністю перекриває поверхню);
- напівпрозора – (прозорість досягається консистенцією фарби і товщиною прописки);
- прозора фарба або для лесування (крізь неї просвічує нижній шар).

Розумно використовувати у роботі кисті двох типів: синтетику і щетину. Плоска синтетика знадобиться усіх розмірів – від самого маленького до великого. Кругла синтетика використовується в основному невеликих розмірів, вона хороша при живопису тіла, коли необхідно прописати м'які півтони без слідів кисті. Щетина ж підходить для роботи впритул, по сухому і для корпусного письма. Так само корисна – віялова кисть, яку в основному використовують для згладжування і об'єднання різних ділянок барвистого шару. Ще їм зручно прописувати великі площини [2, с. 71].

Для безпосередньої роботи з фарбою, а також для чисто технічних цілей використовують мастихіни і шпателі. Мастихін краще вибирати м'який, шпатель же потрібно мати жорсткий, який в основному використовується для чищення палітри. У той же час мастихін використовують для замісу фарб і для основної роботи.

Палітра повинна бути зроблена з дерева не хвойних порід. Перед використанням вона ретельно просочується лляною олією і сушиться на сонці. Фарби розкладаються по краю палітри у певній послідовності, як правило від теплих тонів до холодних. Центр палітри залишається порожнім для змішування фарб. По закінченню сеансу роботи середина палітри протирається ганчіркою.

Маслянка – це невеликий резервуар для розчинника (трійника, скипидару тощо). Муштабель (пол. Musztabel) це спеціальна дерев'яна паличка яку використовують для того, щоб рука художника не стикалася з поверхнею полотна.

У якості основи для олійного живопису використовують полотно, картон, дерев'яну основу. Полотна бувають грубозернистими, середньозернистими і з дрібним зерном льняного полотна.

Для підготовчого малюнку необхідна підготовлена основа. Якщо основа підготовлена як слід, то малюнок виконують різними способами. Наприклад: простим олівцем (м'яким), вугіллям, крейдою (по темному ґрунту) або за допомогою кальки (картону), малюнка олійною фарбою. Вугілля для малюнка краще ніж олівець, бо його легше видалити з полотна перед безпосереднім живописом. Як правило його струшують ганчірочкою [2, с. 73].

Підготовчий малюнок важливо виконувати контуром (лінійно), але при складному малюнку можливо позначення об'ємів відтушовкою.

Закріплюють малюнок під живопис такими способами:

1. Аквареллю або темперою (коли контури малюнка акуратно обводяться чорною аквареллю тонким пензлем);
2. Лаком «ретуш» (краще використовувати його для обведення простих малюнків без деталізації);
3. Олійною фарбою (марсом коричневим або умброю).

Після нанесення і закріплення малюнка, виконується кольоровий або монохромний прозорий підмальовок. Головне не втратити малюнок і позначити основні кольори та їх відношення у творі.

Існують два методу олійного живопису – Аля прима (живопис в один прийом) та лесування (багатошарова живопис). Аля прима це, як правило, виконання роботи в один прийом по сирому. Інакше кажучи поки єдиний барвистий шар залишається свіжим. У такому живописі бажано користуватися цинковими білилами, так як вони більш в'язкі і не швидко сохнуть.

Розглянемо послідовність виконання живописного твору при шаровому живописі. Поверхня для роботи це полотно на дерев'яному підрамнику. Потім йде шар ґрунтовки. Після нього – барвистий шар, спочатку підмальовок, а потім ліплення форми. Можна працювати по тонованій поверхні виконуючи підмальовок кольоровим, а не монохромним складом фарб.

Корпусні прописки мають локальний характер, а лесування можна прописувати як локально, так по усій площині картини. Причому, кожен з шарів перед наступною пропискою повинен бути ретельно просушений. Прийом багатошаровості дозволяє значно урізноманітнити живопис. Лесування немов кольорове прозоре скло дозволяє досягти тонкого моделювання, цікавих ефектів та багатства відтінків. Часто картина завершується узагальнюючим лесуванням – коли вся поверхня прописується одним тоном.

Захисний шар лаку наноситься з часом, після завершення роботи над картиною. Коли фарби досить просохнуть і лак не буде проникати всередину барвистих шарів [1, с. 41].

Таким чином, технологія багатошарового живопису полягає у побудові картини з безлічі тонких барвистих шарів. Як правило, застосовується чергування корпусних мазків і лесування. Причому між шарами застосовують лак ретуш (або інші речовини), що дозволяє поліпшити характеристики живопису. У порівнянні з одношаровим методом цей технологічний підхід до побудови живописного твору має ряд переваг. Так, наприклад, підвищується міцність і довговічність картини. Одношаровий твір має різноманітні та корпусні шари фарби, через що виходить нетривкий зв'язок поверхні з ґрунтом. У разі багатошарового методу живопису, при дотриманні технологічних правил цих недоліків можна уникнути.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ НАТЮРМОРТУ В ТЕХНІЦІ ОЛІЙНОГО ЖИВОПІСУ

2.1. Засоби виразності у мистецтві натюрморту

У процесі виконання кваліфікаційної роботи, нами розглянуто головні питання, відповіді на які сприятимуть розумінню процесу створення художнього образу в натюрморті засобами олійного живопису.

Основою творчості у мистецтві є здатність до художньої творчої уяви. Уява надає нам можливість бачити світ в образах, відтворювати їх та втілювати в образ – своє сприйняття світу, художнє бачення, враження та фантазії. Втілити художній образ можна лише у творі мистецтва. Коли ми говоримо про художній образ у мистецтві слід пам'ятати, що художній образ не є тільки кінцевим результатом творчості. З образами пов'язаний увесь процес творчості. Це уява кожного художника та його художнє бачення світу.

Традиційно, мистецтво зображення речей ще до становлення натюрморту як жанру було неодмінною частиною певного твору живопису. Більш того, роль зображених предметів часто не обмежувалася лише додаванням до основного змісту картини. А в залежності від історичних умов та соціальних характеристик конкретної епохи, вони постійно брали участь у створенні художнього образу – доповнювали його естетичну та філософську складову. З самих витоків, натюрморт є віддзеркаленням ставлення людини до навколишнього світу та самих речей як частини людського життя. Втиснутий в обмежений кадр полотна цей світ надає глядачеві можливість спостерігати за різноманітністю предметів, їх форм, різнобарв'ям та змістом. Натюрморт пов'язано із зацікавленістю людини речами, що складають її побут. Це меблі, посуд, їжа, предмети туалету тощо. Все що супроводжує побут людини протягом життя. За ступенем переконливості їх зображення прийнято оцінювати професійні можливості художника.

У процесі роботи над натюрмортом перед художником постає низка завдань творчого плану, адже неможливо обмежитись простим копіюванням форми об'єктів натурної постановки. Треба творчо осмислити та образно передати своє враження від природи. У цьому процесові обов'язково відіграють роль мислення художника з його зоровою, образною пам'яттю та набір індивідуальних якостей особистості. Творча активність художника виявляється у захопленні роботою, прагненні до новизни, як результат – в оригінальному вирішенні композиції, в пошуках потрібних засобів виразності й використанні відповідної техніки виконання, що базується на знаннях та навичках [3, с. 81].

Головними засобами виразності художнього образу нашого натюрморту є композиційне рішення, лінії та маси, колір і світло, характер мазків, що забезпечує гнучкість живописної мови. Композиція побудована здебільшого на рівновазі кольорових звучань. У колориті переважають стримані відтінки, завдяки чому створено атмосферу кухні.

Таким чином, основним засобом виразності в натюрморті є колір, який своєю експресією, здатністю викликати різні чуттєві асоціації підсилює емоційність зображення, обумовлює широкі образотворчі та декоративні можливості мистецтва живопису. У роботі він створює цільну систему (колорит). Зазвичай застосовується той чи інший ряд взаємозалежних кольорів та їхніх відтінків – кольорова гамма. Кольорова композиція, як система розташування та відношень плям кольору, забезпечує відповідну кольорову єдність роботи, а також впливає на хід її сприйняття глядачем. Другим засобом виразності у натюрморті можна визначити малюнок. Так лінія й світлотінь у купі з кольором ритмічно організовує композицію зображення. Лінія відмежовує друг від друга об'єми, є конструктивною основою форми в живопису, дозволяє узагальнено чи детально відтворювати обриси предметів, виявляти їх дрібні елементи.

2.2. Етапи виконання натюрморту в техніці олійного живопису

Робота над натюрмортом в техніці олійного живопису складається з певних етапів. Перше, це робота над постановкою, як найважливіший етап у створенні роботи і тут вирішується все: ідея, композиція та художній образ. Ми здумали створити роботу з рибою у стилі голландського живопису та вирішили показати колорит того часу в натюрморті ретельно підбираючи його складові та ув'язуючи все в єдине композиційне рішення. Перше питання, що постало: як розташувати предмети? Так, зробивши декілька начерків ми знайшли вдале композиційне розміщення. Предмети натюрморту розставлені ніби під час роботи на кухні. Головним елементом на першому плані виступає свіжа риба на дошці для нарізання, яка є найсвітлішою в постановці. Інші елементи: мідний таз, пляшка з олією, цибуля, яйця, сільничка, ніж тощо це предмети які підкреслюють домінування акценту нашого твору.

Перш ніж перейти до роботи в матеріалі ми провели своєрідну підготовчу роботу. З натури виконали невеликі за розміром начерки олівцем, де визначили загальну композиційну схему натюрморту – масштаб зображуваних предметів у форматі полотна та розстановку елементів натюрморту в просторі стосовно лінії горизонту та законів композиції. Ми визначили, з якої точки зору писати натюрморт. Натюрморт поставлено на столі і важливо було знайти таке місце звідки він виглядає найбільш виразно – так, аби було добре видно просторове розміщення усіх предметів.

Наступним моментом було обрання формату (вертикального чи горизонтального), який би відповідав задуму та постановці. Для нас підійшов горизонтальний формат 60x80 поставленому натюрморту і обраній точці зору. Пам'ятаючи, що при поганому компоюванні програє навіть добре виконаний живопис. Наприклад, якщо показати дуже багато тла та столу, то предмети ніби загубляться в порожньому просторі й будуть виглядати занадто маленькими.

Тому, ми не поспішали братися за живопис, а все ретельно продумали і робили начерки досить узагальнено без деталей. Після чого, по знайденому рішенню виконали декілька кольорових етюдів, аби знайти загальний колорит та гамму натури.

Основу зображення натюрморту склав виконаний на полотні вугіллям малюнок. Легкими лініями було встановлено основні розміри натюрморту, його характер і форма предметів. Малюнок ми робити обережно, не забиваючи фактуру полотна. Найкращим матеріалом для нас виявилось вугілля, яке дозволило робити багато виправлень. Малюнок закріплено спеціальним лаком.

Наступним, зроблено підмальовок від тінювих місць рідкою фарбою без додавання білила. Ми прагнули точно визначити силу кожного тону, покриваючи поверхню тонким й прозорим шаром запобігаючи пастозності письма. Покладена на білий ґрунт тонким шаром фарба – має більшу дзвінкість, що надає усій роботі енергійного, насиченого кольору. Якщо ж нижчий тон тіней буде неправильний: у послабленому тоні або забитий щільною фарбою, то увесь живопис буде сірим й невиразним за кольором.

На етапі підмальовку ми розкрили основні кольорові відношення використовуючи широкі пензлі. Пам'ятаючи, що слід вибрати у натюрморті самий темний предмет, який є камертоном та починати з нього. У нашому випадку – це темна пляшка з олією. Потім треба визначити відношення цього темного предмета з сусідніми, більш світлими предметами й тлом. У процесі живопису не можна подовгу зупинятися на зображенні одного предмета. Якщо працювати таким чином, то вийде набір окремо написаних предметів. Потрібно часто переходити від одного до іншого предмета.

Побудова живописного зображення здійснювалась різними технічними прийомами. Після рідкого підмальовку ми зробили прописку світлових частин і півтону з використанням білила. Світло писалось мазками, які будували форму. Далі на деякий час ми припинили роботу, аби шар фарби висох.

Подальша робота над формою велася в напрямку визначення кольорових відношень між освітленими і тіньовими частинами. Порівнюючи освітлені й тіньові сторони предметів кольором та світлом ми поєднували їх спільним кольоровим відтінком. Після цього роботу було завершено лесуваннями: наданням зображенню потрібного кольору рідкими прозорими фарбами. Останнім етапом роботи стало її узагальнення.

Таким чином, основним у роботі для нас став метод порівняння, який є основою для пошуку кольорових відношень. Так, визначаючи кольори форми над якою працюємо слід дивитися не лише на тінь, а й співвідносити її з ділянками форми іншого предмета. Інакше кажучи, витримувати спільну силу освітлення. Зазначимо, що не можна дуже довго затримуватись на окремій ділянці зображення: робота повинна вестись по всіх частинах рівномірно. Уся картинна площа повинна знаходитись в полі бачення художника та бути задіяною у роботі (доповнюватись або виправлятись). Неправильно покладений мазок слід одразу зняти мастихіном та покласти на його місце новий – правильний.

ВИСНОВКИ

У ході виконання кваліфікаційної роботи ми зробили такі висновки:

Натюрморт з французької перекладається як нежива натура, англійський аналог цього слова – тихе життя. Натюрморт є жанром образотворчого мистецтва, об'єктом зображення в якому є предмети розміщені у середовищі та організовані в єдину групу. Практично кожен художник починає свою творчість з цього жанру.

Натюрморт остаточно оформився у самостійний жанр живопису у творчості голландських та фламандських художників 17 сторіччя. Предмети натюрмортного живопису цього періоду містили алегоричний смисл швидкоплинності земного або неминучості смерті. Цей смисл передавали через зображення предметів з повсякденного життя, яким надавали символічного значення.

З плином часу в натюрморті встановилися свої канони та традиції, у кожному епоху були свої майстри цього жанру. В їх роботах відбилися філософські ідеали, засоби художньої виразності та стилістика притаманні своєму часу. Жанр натюрморту передбачає рішення художнього образу через відбір об'єктів зображення – їх форми, кольору, розташування. Постановка відображає характер світогляду художника, показує емоційний стан застиглому часу та відображає загальнолюдські цінності.

На сьогодні вітчизняний натюрморт з однієї сторони, зберігає самотність традиції, а з іншої – поєднує її зі світовими художніми практиками, втілюючи в натюрморті нові естетичні образи, форми творчого пошуку і експерименту.

При виконанні художник вирішує ряд творчих завдань, тому що неприпустимо обмежуватись копіюванням форм об'єктів натурної постановки. Слід переосмислити та образно передати власне враження від природи. При цьому важлива роль відводиться мисленню художника з його зоровою пам'яттю, образним аналізом та складом особистісних якостей. Творча активність

проявляється у прагненні до новизни та цікавого рішення композиції, а головне – у відборі засобів виразності та використанні техніки роботи.

Провідними засобами виразності створення художнього образу у нашому творі виступили: рішення композиції, ліній та мас, колориту та освітлення, характеру мазків. Композицію розбудовано на рівновазі стриманих відтінків, що сприяє передачі атмосфери кухонного затишку.

Ключовим засобом виразності в натюрморті є колорит, як цільна система кольорів, адже колір викликає певні чуттєві асоціації та надає зображенню необхідної емоційності. Допоміжним засобом виразності є малюнок (лінія та світлотінь), який разом з кольором організовує композиційний ритм зображення.

При виконанні натюрморту в техніці олійного живопису ми дотримувалися таких етапів:

- постановка композиції натюрморту;
- підготовчий малюнок вуглям;
- кольоровий підмальовок;
- моделювання об'ємів предметів кольором;
- проробка деталей предметів;
- узагальнення натюрморту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Блынський І. Пишем натюрморт. // Юный художник. – 2004. – №12.– с. 38-41.
2. Гренберг Ю. И. Технология станковой живописи. История и исследов. / Ю. И. Гренберг. – М. : Изобр. искусство, 2002. – 319 с. : ил.
3. Дёмин Г. С. Художественный образ в живописи / Г.С.Дёмин // Вестник Тюменского государственного университета, Тюмень 2011. – Выпуск № 10. – С. 179-185.
4. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти. – К. : Вища школа, 2002. – 190 с.
5. Кононенко Б. И. Большой толковый словарь по культурологии // Электронный словарь – 2003. – [Электронный ресурс]. URL: http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_culture/2516/Художественный
6. Образотворче мистецтво: енциклопедичний ілюстрований словник довідник / упорядн. А. Пасічний. Київ, 2007. – 680 с.
7. Осадча О.А. П'ять поглядів на створення мистецького образу / О.А.Осадча // Вісник ХДАДМ. – Харків, 2013. – № 1. С. 108-114.
8. Пузирков В. Г. Робота над дипломною картиною // УКА, дослідницькі та науково-методичні праці. – Вип.2. – К., 1995.– С.51–55.
9. Русских Жанна Леонидовна История развития и становления натюрморта как вида изобразительного искусства // Концепт. 2015. №S18. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/istoriya-razvitiya-i-stanovleniya-natyurmorta-kak-vida-izobrazitel'nogo-iskusstva>
- 10.Скрипник Г.А. Історія українського мистецтва. Том 5. Мистецтво ХХ століття. Київ, 2007. 1048 с.
- 11.Шовкуненко О. та його учні // Упор. І. Блюміна – К. : Мистецтво, 1994. – 168 с.

12. Щучук В. В. Сучасний український натюрморт: проблема співвідношення традиції і новаторства [Електронний ресурс] / Володимир Віталійович Щучук // Вісник КНУКіМ – Режим доступу до ресурсу: <http://www.stattionline.org.ua/iskystvo/97/16754-suchasnij-ukraïnskij-natyurmort-problema-spivvidnoshennya-tradicii-ta-novatorstva.html>.